

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Právo na styk nevlastního rodiče s dítětem

V rámci advokátní praxe se ve většině případů řeší úprava péče a styku mezi rodiči nezletilého dítěte. V případě zhoršených rodinných vztahů se nezřídka setkáváme také s návrhem prarodičů, kteří chtějí mít zajištěno alespoň občasné vidání se se svým vnoučetem.

Velice opomíjenou skupinou jsou však tzv. nevlastní rodiče, tedy osoby, které utvořily partnerský vztah s právním rodičem nezletilého dítěte a roky se tak ve společné domácnosti staraly o jeho potomka. Přestože je obecně známou skutečností, že rozvodovost je v ČR vysoká a pohybuje se kolem 40 %[\[1\]](#), tak případů, kdy by se nevlastní rodič domáhal úpravy styku s nezletilým dítětem je relativně pomálu.

Tomu odpovídá taktéž množství odborných článků na toto téma. Právníci se specializací na rodinné právo se dle zjištění autora spíše zaměřují ve svých pracích na opačné případy, tj. případy biologických otců nezapsaných v rodném listě dítěte, kteří však usilují o nastavení styku s nezletilým.

Proto si autor dovoluje sepsat krátké pojednání týkající se nadepsané skupiny lidí, aby i tito věděli, že existuje jejich zákonné právo nadále se i po rozchodu sociálně potkávat s dětmi, k nimž si za léta soužití vytvořili silný osobní vztah.

Práva nevlastních rodičů jsou totiž chráněna ustanovením § 927 o.z., jenž sděluje, že „*právo stýkat se s dítětem mají osoby příbuzné s dítětem, ať blízce či vzdáleně, jakož i osoby dítěti společensky blízké, pokud k nim dítě má citový vztah, který není jen přechodný, a pokud je zřejmé, že by nedostatek styku s těmito osobami pro dítě znamenal újmu. Také dítě má právo se stýkat s těmito osobami, pokud tyto osoby se stykem souhlasí.*“

V rámci daného ustanovení spadají nevlastní rodiče do skupiny osob dítěti společensky blízkým, kam je řadí i odborná literatura.[\[2\]](#) Je dobře, že občanský zákoník tímto reflektoval judikaturu Ústavního soudu ČR, která dotvářela nedokonalou a kusou úpravu starého zákona o rodině z roku 1963. Stará úprava totiž pamatovala pouze na prarodiče a sourozence. Ústavní soud v rámci své rozhodovací praxe[\[3\]](#) rozšířil výčet osob, které mají právo na styk s nezletilým dítětem, a to právě tak, že je konkrétně nevyjmenovával, ale vytvořil kritéria, při jejichž splnění bylo možné styk soudně nařídít. Jednalo se o déle trávající společné soužití, na jehož základě se vytvořily vazby emoční, sociální a další naplňující rysy rodinných svazků.

Již v době rozhodování ústavního soudu byla přitom ČR vázána Úmluvou o styku s dětmi, mezinárodním dokumentem, který signatářské státy zavazoval do své právní úpravy mimo jiné zahrnout čl. 5 této úmluvy: „*Pokud to je v nejlepší zájmu dítěte, lze rozhodnout o styku mezi dítětem a osobami jinými než jeho rodiči, které mají s dítětem rodinná pouta*“. Stejně tak tento závěr vycházel i z dalších mezinárodních[\[4\]](#) a ústavních právních předpisů[\[5\]](#) a judikatury Evropského soudu pro lidská práva[\[6\]](#). Ústavní soud tak v souladu s aplikační předností mezinárodní smlouvy, již je Česká republika vázána, před zákonem, správně rozhodl a judikoval výše uvedené zákonné rozšíření.

Přitom je až záhadné, proč k tomuto rozšíření bylo zapotřebí zásahu ústavního soudu. Je přeci přirozené, že dítě chce rozvíjet osobní vazbu s osobou, kterou má rádo, má s ní vybudované velice úzké osobní vztahy a v mnoha případech ji může brát totožně jako rodiče.

Na základě shora uvedeného je tak naprosto zřejmé, že právo nevlastního rodiče na styk s nezletilým dítětem existuje, nyní je třeba zjistit, za jakých podmínek.

Jednak mezi nevlastním rodičem a dítětem musí existovat citový vztah, který je trvalého charakteru, a který mezi těmito osobami vytvořil vztah důvěry. To může být problematické u velmi malých dětí. Soud bude vždy daný případ řešit individuálně dle konkrétních skutkových okolností. Typicky bude nutné prokázat, že nevlastní rodič vykonával po delší dobu osobní péči o dítě, staral se o ně, dítě ho vnímá kladně a jeho působení má na dítě pozitivní vliv. Pokud již byl tento kontakt přerušen, tak bude soud zkoumat, zda ho lze obnovit.

Dále pak je důležité, zda nedostatek styku s nevlastním rodičem by pro dítě znamenal újmu. O tom bude muset rozhodnout soud na základě vyhodnocení skutkových okolností případu. Kromě výslechu účastníků a svědků bude zásadním vodítkem i výpověď samotného dítěte, pokud je toho schopno. V komplikovanějších případech může soud přistoupit i ke zhotovení znaleckého posudku na posouzení vztahu nevlastního rodiče a nezletilého dítěte. Újmu dítěte lze spatřovat např. v tom, že daná osoba pozitivně rozvíjela vlastnosti dítěte ve sportu, umění či jiné oblasti a přerušením styku by toto přestalo. Stejně tak za ní bude brán stesk dítěte po nevlastním rodiči, který by se negativně podepsal na psychickém rozpoložení dítěte.

Jako ve všech řízeních spojených s nezletilými dětmi je zde zásadním hlediskem zájem nezletilého. Ten má přednost před zájmem nevlastního rodiče podílet se na jeho citovém, rozumovém a mravním rozvoji. Čím starší dítě bude, tím více se bude překrývat jeho zájem a jeho názor. Těžko si tak lze představit situaci, kdy by soud rozhodl o styku s nevlastním rodičem v rozporu s přáním dítěte se s ním stýkat. V praxi si lze představit, že tento názor dítěte by byl u soudu podpořen též názorem zákonného zástupce dítěte, většinou bývalým partnerem navrhovatele.

Pokud navrhovatel splní i tyto výše uvedené podmínky, zbývá určit rozsah jeho styku s nezletilým dítětem.

Je přirozené, že rozsah styku s nevlastním rodičem bude v menším měřítku oproti styku rodiče, v jehož je péči, a to už jen z toho důvodu, že nevlastní rodič se nepodílí na rodičovské odpovědnosti, ale pouze na osobní péči o dítě. Tato názorová teze je podpořena judikaturou ústavního soudu, který uvádí, že právo na styk jiných příbuzných dítěte než rodičů není na stejné úrovni jako právo na styk právě rodičů. Tuto myšlenku dokonce rozvíjí dále negativně vůči nevlastním rodičům, když uvádí, že ohledně stanovení styku s nevlastním rodičem má být brán ohled též na názor rodiče.^[7] Jak již bylo uvedeno, vzhledem k často negativnímu vztahu mezi těmito osobami může tato okolnost návrh nevlastního rodiče ztížit, nicméně dle autorova názoru by neměl názor rodiče být zásadním aspektem při rozhodnutí soudu, tím spíše, pokud soud jiná negativa neshledá.

V dnešní moderní době pak má soud možnost styk nevlastního rodiče s nezletilým dítětem upravit tak, aby co nejvíce vyhovoval všem zúčastněným stranám. Kromě klasického osobního kontaktu tak lze upravit i kontakt formou emailové korespondence, sociálních sítí, hovorů a videohovorů.

Jak to u sporů jakéhokoliv typu bývá, je ideální se rozumně „lidsky“ dohodnout, zde pak zejména vzít jako nejdůležitější hledisko zájem dítěte. V rámci řešení dohodou je možné uzavřít jak mimosoudní dohodu, tak dohodu soudní. Její výhodou je, že je exekučním titulem a lze se domoci jejího plnění výkonem rozhodnutí, pokud nebude dodržována. Pokud však dohoda nebude možná, tak nám zákon umožňuje věc řešit i spornou cestou u soudu. Vzhledem ke specifičnosti problematiky pak doporučuji být v daném řízení zastoupen advokátem specializovaným na rodinné právo, který dokáže soudu ve Váš prospěch shrnout shora uvedené podmínky pro nařízení styku.

JUDr. Marek Matěna

Advokát specializující se na rodinné právo působící v Olomouci a Ostravě

[JUDr. Marek Matěna, advokátní kancelář](#)

Jeremenkova 221
779 00 Olomouc

Tel.: +420 736 265 241

E-mail: marek.matena@akmatena.cz

---

[1] K dispozici >>> [zde](#).

[2] KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka a kol. Občanský zákoník II. Rodinné právo. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2020, s. 1064.

[3] Nález ÚS ČR ze dne 23.4.2013, sp. zn. II. ÚS 4160/12

[4] Čl. 8 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv

[5] Čl. 32 odst. 4 Listiny základních práv a svobod

[6] Rozsudek ESLP ve věci Kutzner proti Německu ze dne 26.2.2002, sp. zn. 46544/99.

[7] Nález ÚS ČR ze dne 30.08.2021, sp. zn. I. ÚS 1081/20.

Další články:

- [Zápis ochranné známky bez komplikací. Klíčem k úspěchu je kvalitní předběžná rešerše](#)
- [Zneužití práva na přístup podle GDPR](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)
- [Právní povaha sítě elektronických komunikací - režim náhrady škody](#)
- [Náhrada ušlého nájemného při předčasném ukončení nájemní smlouvy na nebytové prostory](#)
- [Jak fungují plánovací smlouvy v reálných situacích \(2. díl\)](#)
- [Nejvyšší soud a forma smlouvy o smlouvě budoucí: krok zpět v ochraně právní jistoty?](#)
- [„Za každou kauzou je živý příběh“](#)
- [Přehnaná, nebo důvodná prevence? Zajištění a utvrzení závazků v praxi](#)
- [Spoluvlastnictví a správa společné věci](#)
- [Doručování soudních písemností ze zahraničí do ČR](#)